

stranskega osrečanja. Prebivši vsakoršne bolečine srca in upiraje svoje duševne oči na nadzemske stvari je Preširn umrl 8. februarja 1849 v Kranji.

Srečnejšo ko Preširn je Petrarka užival starost. Eden in dvajset dolgih let je nosil butaro posvetne ljubezni („tennemi Amor anni ventuno son. 84. in mort. d. Mad. Laur.), kar je zadnjič „slepoto“ svoje ljubezni in „zgubljenega truda“ uvidil. To spremembo svojih posvetnih misel v pobožne prekrasno popisuje v veličastnih pesmih znanih „trionfi“, posebno v „trionfi d' Amore“ in „della morte.“ Ves pokojen in miren je Petrarka umrl leta 1374.

S tem, kar sem do zdaj povedal, nikakor ne bodi rečeno, da je Preširn v svojih pesmih Petrarko posnemal, da je samo po Petrarkinih stopinjah hodil. Teh misli jaz nikakor nisem; temveč sem se iz primerjanja Petrarkinih in Preširnovih pesem prepričal, da je med obema poezijama notranja sorodnost, to je, priličnost čutja najti, ali da so našega pesnika poezije samostalni plodi njegove lastne domišljije in skušnje. Tudi ni z mojim govorom rečeno, da je naš Preširn v poezii enak Petrarki, on, ki se v gori navedenem sonetu tako čedno za Petrarka postavlja, ampak moja sodba in namen mojih besed je bil le pokazati, da je Preširnu bil Petrarka skoz in skoz znan, da je Preširn brž zapazil duševno in osodno sorodnost obeh in da je zatega voljo Petrarko omenjal in spominjal se. Da je razun te podobnosti — nesrečne ljubezni — zares dosti točk med obema pesnikoma enakih, to je vsakemu v hipu očitno, kdor je prevdarjal književne okolinosti, v katerih sta oba živela.

Slovensko slovstvo.

* *Županova Micika*. Kratkočasna igra s petjem v 2 aktih. Po Linhartovi v Ljubljani prvič leta 1790 igrani predelal dr. Jan. Bleiweis. Natisnil J. Blaznik v Ljubljani 1864.

Nate tu Slovenci že v tem imenitno zgodovinsko igro, ker je bila prva iz vrste veselih iger, ki se je v domovini naši v gledišču očitno igrala. Jezik in okoliščine drugačne so zahtevale, da v čisto novi obliki „Županova Micika“, ktere se še stari ljudje radostni spominjajo, stopi na beli dan. Izvrstno igrana v čitavnici ljubljanski letošnjo zimo je zelo dopadla. Po vsem naravno je tedaj bilo, da izdajanje veselih iger v slovenskem jeziku začeli smo s prvo našo igro, kateri bojo poredoma sledile „Domači prepir“, „Dobro jutro“, „Vdova in vdovec“, „Tat v mlinu“ itd., to je vse tiste igre, ki so se igrale dosihmal v Ljubljani. Gosp. Kos v Zagrebu je napovedal iz hrvaščine poslovenjenih iger, ktere po takem vse skupaj bojo bogatile znanstveno polje domače, ki je dosihmal še bilo ledina. Naš narod dobiva tedaj po teh knjižicah novega berila v roke, ki mu bode za pošten kratek čas brez vse škode. — „Županova Micika“ lično natisnjena in vezana velja 20 nov. kr. Prodaja jo bukvar Giontini v Ljubljani.

* *Srpske pesme* za možki zbor in samospeve s spremstvom glasovira zložil Davorin Jenko.

Pod tem naslovom oklicuje naš slavi Davorin Jenko v Pančevi šopek 8 krasnih srbskih pesem, izmed katerih dve ste zložene za samospeve, ostalih šest pa za možki zbor, in vabi na naročilo (predplačilo), ki se z 2 gold. za celi vezek mora oglasiti do 15. junija t. l. Kdor nabere 10 naročnikov, prejme 10. zvezek na dar. Ime skladatelja „Naprej zastava slave“ in še mnogih drugih priljubljenih nam pesem je že samo po sebi porok, da bode tudi na Slovenskem naročnikov na kupe. Dolžnost naša je, da podpiramo može, ki se trudijo za umetnost našo!

Pisma slovenskega učenika

svojemu bratu.

(Dalje.)

8. Pismo.

Pod Ratitovcem na Gorenskem.

Prisrčni moj! Po obljubi zadnjega dopisa naj Ti danes kaj več povem o dunajski Štefanovi cerkvi, ktera stoji sred Štefanovega trga. Ta trg sem si poprej mislil, da je silno obširen; al pomerjen je po ostalih trgih in ulicah notranjega mesta. Strmé ogledoval sem spreveliko, od sive starosti rujavo-začrnelo svetišče, ki je čudapolen spominek staro-nemške zidarske umetnosti. Pričeto pod vojvodom Henrikom s priimkom „Da mi Bog (pomagaj) (Jasomirgott)“ leta 1144, je bilo v teku časov po mnogih prizidavanjih povečano, in še le v 15. veku dodelano; pa prav za prav popolnoma še takrat ne. Slemen (Giebel) namreč dozidane so bile še le poslednje leta. Dolgost ogromne te cerkve znaša 55, širjava 37, višina pa 17 sežnjev. Zapadna stran okinčana je z dvema čudno stavljenima, okroglastima, po 202 čevlja visokima stolpoma, med kterima se nahaja glavni vhod, znan pod imenom „orjaške duri.“ Tretji, glavni zvonik pa, ki slovi po vsem svetu, povzdiguje se na južni strani 435 čevljev (72 sežnjev in 1 čevlj) visoko pod nebeški obok. Prav zelo sem obžaloval, da je bil ta velikán z lesovjem ravno vès poodran od temena do tal, in mi toraj ni bila sreča, viditi prečudno in preumetno sestavo njegovih zidin, ki so vse izpeljane iz rezanega kamna. Zastran sive starosti so mu bili mogli tam-le eno leto podreti kamniti vrhunec ter nadomestiti ga s kapo iz vlitega železa; al tak vrh ni se dobro ponašal in mogli so ga zopet odstraniti. Zdaj stavijo mu zopet kamnitega, popravljali pa bojo ob enem celi zvonik, kar je bilo nek tudi že živo potrebno. Zastran popravljanja je tudi vhod v stolp začasno zabranjen, kar sem jako jako obžaloval. Nisem mogel toraj ogledati vélikega, 354 centov težkega zvona, ki je leta 1711 bil iz 180 turških topov vlit. Bil sem pa s tem tudi ob razgled, ki je iz zvonika čez mesto in celo okolico nek neprilicljiv. Se vé, če do same ure more se človek pospenjati čez 750 stopnjic visoko, da minejo potem zapreke mestnih zidin in je oko človeško neomejeno. Zato je ob raznih vojskinih časih služil Štefanov stolp vojskovodjem tudi ko gledališče bojišča. Prečudna je dalje tudi streha cerkvena, menda s pocinjenimi mnogobarvinimi opekami pokrita, iz kterih je na eni strani narejen po celi strešni visokosti velikanški cesarski grb: avstrijski orel; druga strešna stran pa kaže drugačne raznovrstne pisane podobe. Ob zunanjih stenah se poleg mnogovrstnega stebrovja nahaja še slednjič mnogo grobnih spominkov, raznih podob, prižnica, raz ktere je pridigoval sv. Janez Kapistran itd.

Po le-tem zunanjem ogledovanju peljem Te zdaj, ljubi brate, v duhu v znotranje prostore. Pač Ti je to ponosno, častitljivo, nekako-sveto-tamno svetišče, ki plašljive čute zbudi v duši človeški. Mislim pa vendar, ako bi pripeljal kakega našega priprostega slovenskega človeka nenadoma le-sem ter bi mu rekel: glej, to ti je vélika stolna cerkev dunajskega mesta, bi on, viditi vse črno zidovje, brž ko ne otresal z glavo, češ: to in pa nič. Naš narod namreč ljubi svitle, jasno-bele cerkve, ozaljšane z raznopisanimi oltarji. Posebno temna bi Štefanova cerkev sama na sebi še ne bila, kajti razsvitluje jo 30 visocih oken, izmed kterih so ene s starimi, raznobarvinimi, umetno-vloženimi steklarinami vložene; kar pa jo bolj mračno dela, so njene od starosti začrnelé stene in oboki, na ktere se je skoz stoletja sem toliko prašne črnine prisušilo, da jo ravno zdaj — komaj